

Šiuolaikinė meninio ugdymo didaktika: gerosios praktikos pavyzdžiai

Metodinė priemonė parengta akredituotos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programos „Šiuolaikinė meninio ugdymo didaktika: klasės valdymas ir mokymosi metodai“ (AIKOS kodas: 213000869) dalyvių savarankiškų darbų pagrindu. Kalba neredaguota.

2 tema. Klasės valdymo meninio ugdymo dalykų pamokose strategijos

Mokytojas yra ugdymo proceso vadybininkas. Klasės, kaip ir bet kurios kitos srities vadyboje svarbiausi yra aiškūs tikslai bei uždaviniai, nuosekliai suplanuotos, į rezultatą orientuotos veiklos, vertinimo ir įsivertinimo būdai. Labai svarbi yra klasėje sukuriama atmosfera – ji turi būti grįsta abipuse pagarba, darbinga. Klasės valdymo iššūkius mokytojas lengviau įveiks gerai žinodamas klasės charakteristiką, išskirtinius mokinius, bus pasiruošęs ne tik pagrindinių, bet ir individualizavimui ar netikėtiems atvejams spręsti skirtų užduočių / veiklų, sudarys mokiniams galimybes rinkti užduotis / veiklas. Ypatingai svarbus aspektas klasės valdyme yra nuoseklumas, t.y. sistemingas susitarimų laikymasis. Išlygos taip pat galimos, tačiau jas reikia pateikti humoro forma ir panaudoti mokinių mokymosi motyvacijos stiprinimui. Taigi, pagrindiniai klasės valdymo aspektai yra šie:

- apgalvoti (grindžiami konkrečios klasės galimybėmis) ir aiškūs pamokos uždaviniai, padedantys nuosekliai siekti pagrindinio tikslo,
- gerai suplanuotos veiklos, numatytos alternatyvos netikėtiems ar išskirtiniams atvejams
- aptarti ir aiškūs vertinimo / įsivertinimo būdai
- humoras
- susitarimų laikymasis
- pagarbūs santykiai

Šiame skyriuje pateikiame mokytojų išbandytas klasės valdymo strategijas.

Dailės mokytojų išbandytos klasės valdymo strategijos

1. UŽDUOTIES PRASMINGUMAS

Aida Bijanskienė

Panevėžio Kazimiero Paltaroko gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Projektas „Knyga ne tik skaitymui“ (1 pav.). 10 klasių mokiniai sukūrė 60 knygų standų mokinių dailės darbams eksponuoti. Mokyklos pastatas yra 4 aukštų, taigi kiekvienam aukštui buvo pagaminta po 15 knygų, kuriose galėjo būti eksponuojama po

30 darbų (kiekvienoje knygoje po 2 darbus). Visus mokslo metus šie standai buvo naudojami ne tik gimnazijoje, bet darbai išvežami ir eksponuojami miesto erdvėse.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Buvo siekiama, kad greitai ir estetiškai galima būtų papuošti gimnaziją išeksponuojant kuo daugiau mokinių darbų. Tai skatina mokinių motyvaciją stengtis atliekant užduotis. Mokiniai, gaminę standus, jautė užduoties prasmę.

Sėkmės įsivertinimas. Įsitraukus į projektą „Knyga ne tik skaitymui“ pamokose pasijuto didesnės mokinių pastangos, noras dirbti ir padaryti kuo geriau. Dauguma mokinių užduotį darė ne pažymiui – jie stengėsi padaryti kuo geriau, nes darbus matys visa mokykla – mokytojai ir mokiniai. Mokiniai dažniau klausdavo patarimų, išnyko priemonių neatsinešimo problema.

Kai kurios parodos buvo organizuotos integruojant užduotis su kitais dalykais, pavyzdžiui, dailės ir istorijos kūrybinis darbas. Per istorijos pamokas mokiniai rašė tekstą apie Lietuvą, o per dailę – pasirinkę žodį, susijusį su Lietuva, jį rašė įdomiomis raidėmis, kūrė gyvybės medį.

Ypač pavyko paroda, kai vienoje knygoje buvo išeksponuoti šeštokų ir dešimtokų kūrybiniai darbai. Jautėsi, kad jaunesnieji tuo labai džiaugiasi, nes išgirdo pagiriamų žodžių iš vyresniųjų. Manau, šis darbų eksponavimo būdas puikiai pavyko, nes paskatino mokinius daugiau stengtis. Ypač tai jautėsi jaunesnėse klasėse. Vyresnių klasių mokinių motyvacija mažiau padidėjo, bet dalis jų savo pastangomis mane nustebino.

1 pav. „Knyga ne tik skaitymui“ puošia mokyklos sienas

2. PAMOKOS EKSPERTAI

Neringa Bisikirskienė

Aukštadvario gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Pamokos ekspertai – pasiskirstymas vaidmenimis. Klasės mokiniai pasiskirsto vaidmenimis ir atsakomybėmis. Jie:

1. sužymi lankomumą, fiksuoja drausmę;
2. pildo klasės darbo pamokoje lentelę;
3. padeda mokytojui išdalinti padalomąją medžiagą ir surinkti mokinių darbus;
4. fiksuoja (suskaičiuoja ir surašo) įsivertinimus.

Strategijos pasirinkimo tikslas. 5 klasėje iš viso yra 15 mokinių. Numatytas įsipareigojimo laikotarpis – 2 dailės pamokos (1 ilgalaikė užduotis „fantazija“ – šliaužiančio siūlo pėdsakas popieriaus lape, papildžius detalėmis, spalvinėmis dėmėmis virsta išgalvotu, įžvelgtu fantastiniu objektu, 2 pav.). Ekspertams skiriamas bandomasis laikotarpis – 1 pamoka. Kabinete trys suolų eilės, mokinys atsakingas už vieną eilę kurioje 4 mokinių grupės. Strategija pasirinkta dėl klasės mikroklimato: yra keturi labai nedrausmingi mokiniai dažnai sukeliantys sumaištį dėl smulkmenų, erzina kitus, jie atsisako atlikti užduotis, dykinėja, tačiau didžioji klasės mokinių dauguma yra draugiški ir motyvuoti. Klasė „pavargo“ nuo destruktivaus klasės „draugų“ elgesio, reikėjo ieškoti priemonių koreguoti situaciją. Strategija „pamokos ekspertai“ pasirinkta siekiant motyvuoti nedrausmingus mokinius pavedant jiems ypatingas pareigas.

Sėkmės įsivertinimas. Mokiniais patinka jaustis svarbiais. Trys iš keturių įpareigotų mokinių sąžiningai vertino ir atsakingai atliko pavestą darbą pamokoje. Taikyta strategija atitiko lūkesčius, tačiau pasirinkti (šiuo atveju keliantys drausmės problemas) mokiniai reikalauja nuolatinio dėmesio, kartais savo įgaliojimus viršijo, todėl reikėjo nuolat priminti pareigą ir užduotį ir atsakomybę vertinant. Kartais teko slopinti, pamokos ekspertų iniciatyvą, nes elgesys viršijo įsipareigojimus. Koreguotinas „ekspertų“ elgesys, reikia labai konkrečiai ir visiškai aiškiai įvardinti pareigas.

2 pav. Šliaužiančio siūlo pėdsakai lape

3. KLASĖS APLINKOS PAKEITIMAS

Neringa Bisikirskienė

Aukštadvario gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Klasės aplinkos pasikeitimas. Stalai sustatomi ratu, kad mokiniai vienas kitą matytų. Klasėje yra 14 įvairių gebėjimų mokinių. Užduotis – sukurti spalvinę, grafinę kompoziciją „Dzen piešiniai raizginiai“ (3 pav.).

Strategijos pasirinkimo tikslas. Vyresnėse klasėse (užduotis skirta I gimnazijos klasės mokiniams) mokiniai nenoriai atlieka dailės raiškos užduotis, kartais kompleksuoja, motyvuodami, kad negeba arba jiems nesiseka dailė. Pertvarkius klasę mokiniai, matydami vieni kitus ir nusiteikimą darbui pamokoje aktyviau ir laisviau atlieka užduotį. *Dzen* piešiniai padeda įgyti pasitikėjimo, atsipalaiduoti, lavinti vaizduotę, mažinti stresą. Tai ir aplinka užduočiai atitinkamai – laisvesnė.

Sėkmės įsivertinimas. Užduočiai atlikti skirtos trys pamokos ir visą užduoties atlikimo laikotarpį taikoma aplinkos pasikeitimo strategija. Mokiniai dirbo, reiškė kūrybines mintis, labiau susitelkė darbui, keitėsi darbo priemonėmis, bendravo ir bendradarbiavo. Mokiniai galėjo stebėti vieni kitų darbą ir tuo pačiu susitelkti ties savo piešiniu. Drausmės problemų turintys mokiniai taikant aplinkos pasikeitimo strategiją buvo santūresni, drausmingesni – jautėsi labiau matomi.

3 pav. Užduoties rezultatai – *Dzen* piešiniai

4. DRAUGIŠKA IR DARBINGA ATMOSFERA PAMOKOJE, RACIONALUS LAIKO VALDYMAS

Audronė Jusienė

Prienų rajono Jiezo gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Gera pamokos pradžia nulemia pamokos eigą. Visuomet pamoką pradeda geranorišku pasisveikinimu. Paskelbiu pamokos uždavinius. Aprašomos pamokos uždaviniai yra: supažindinti mokinius su monumentalios tapybos technikomis ir spalvų pagalba kurti vitražo projektą naudojant simetriją. Pasirinkta klasės valdymo strategija – draugiška ir darbinga atmosfera ir racionalus pamokos laiko panaudojimas.

Dailės pamokose visuomet naudojame aptartas taisykles, kurios nėra keičiamos – jų laikausi ir aš, ir mokiniai. Kadangi mokinius gerai pažįstu, todėl stebiu kiekvieno mokinio atliekamą raiškos užduotį, pamokos pabaigoje aptarimas vyksta sudėjus darbus į vieną vietą. Kadangi penktokai dar neturi „tuščio lapo“ baimės, jų pamokos lengviau pasiekiamas geras mokymosi rezultatas.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Aptariamose penktos klasės mokiniai yra aktyvūs, imlūs, turi mokymosi motyvaciją. Iš 22 mokinių, galėčiau išskirti tik 3 mokinius, kuriems reikalinga didesnė pagalba pamokoje. Lengva kontroliuoti drausmę pamokoje, nes mokiniai pirmi metai mokosi pas mokytojus dalykininkus, todėl ir jiems patiems dar viskas nauja.

Sėkmės įsivertinimas. Pasirinktos strategijos – draugiškos ir darbingos atmosferos kūrimas ir racionalus pamokos laiko panaudojimas – suveikia todėl, kad mokinių užimtumas pamokoje neleidžia blaškytis, visą dėmesį jie sutelkia į raiškos užduoties atlikimą. Mokiniam padėjo aiškus laikos paskirstymas kiekvienas vitražo kūrimo etapui. Kadangi aptariamai klasei yra motyvuota, norinti mokytis, tai ir jos valdymas nekelia didelių problemų. Labai svarbu aptarimas ir įvertinimas, nes jie patys atrenka labiausiai pavykusius darbus (4 pav.).

Kad pavyktų gerai valdyti klasę, būtina įtraukti mokinius. Pasiskirstyti vaidmenimis, padedant mokytojui pasiruošti pamokai (suolų sutvarkymas, stumdymas ir kt.).

4 pav. Keli mokinių sukurtų vitražo projektų pavyzdžiai

5. AKIŲ KONTAKTAS, INDIVIDUALŪS POKALBIAI, DRAUSIMINIMO LAPAI

Audronė Jusienė

Prienų rajono Jiezno gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Paauglystės metu, 8 klasės mokiniai praranda norą piešti, atsiranda daugiau nemotyvuotų mokinių, sunku sudominti, jie nenori nieko veikti todėl tampa sudėtingiau valdyti klasę. Mano dailės kabinete mokiniai susodinami į grupėles. Viena grupę sudaro keturi staliukai. *Mokiniai, su kuriais sunkiau dirbti sodinami po vieną prie motyvuotų ir kūrybingų.* Man konkrečiai padeda valdyti klasę *pastovus judėjimas pamokos metu*, prieinant prie sunkiau kontroliuojamų, triukšmaujančių mokinių, *akių kontakto palaikymas*. Sudrausminti mokinį padeda ir bendravimas kelias minutes po pamokos (*individualūs pokalbiai, dėmesio rodymas*). Dar viena svarbi mano klasės valdymo taisyklė – niekada *nekelti balso tono*.

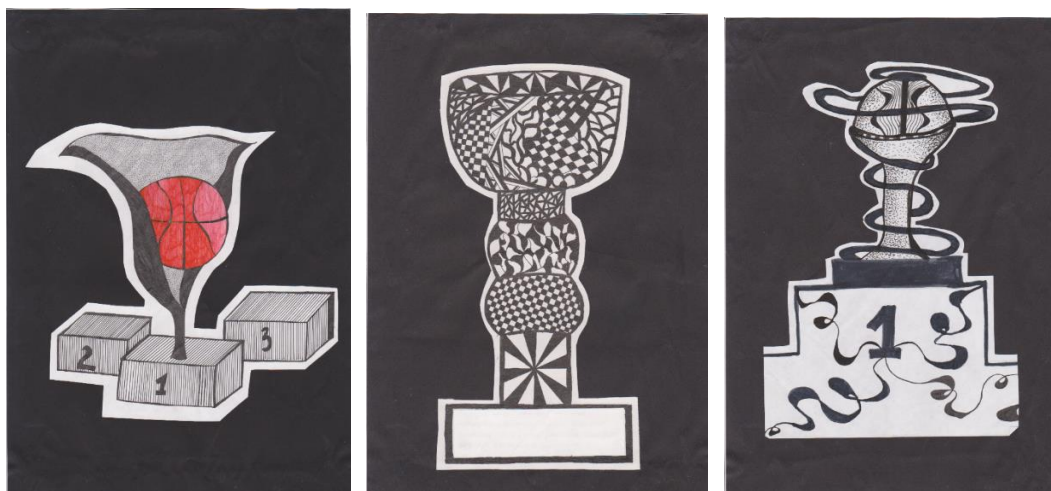
Valdyti klasę padeda *įdomi veikla, mokiniams įdomios, aktualios raiškos užduotys*. Su šia aštunta klase piešėme sportinę tarę taikydami baroko elementus, o gimnazijos sporto šventės metu sukurti mokinių darbai buvo eksponuojami koridoriuje prie sporto salės (5 pav.).

Labai svarbų vaidmenį klasės valdyme turi *taisyklių laikymasis*. Mūsų gimnazijoje yra paruošti *drausminimo lapai*, kuriuose galima fiksuoti mokinius, kurie trukdo kitiems, yra nedrausmingi, neturi priemonių ar kitaip pažeidžia mokyklos, pamokos taisykles. Su šiais drausminimo lapais supažindinami mokiniai ir jie po pamokos perduodami klasės auklėtojui. 8 klasėje drausminimo lapus per pusmetį panaudojau 2 kartus.

Strategijos pasirinkimo tikslas. 8 klasėje mokosi 25 mokiniai. Iš jų 5 mokiniai yra nemotyvuoti, 3 turi drausmės problemų. Anksčiau išvardintas strategijas taikau todėl, kad mokiniai stebėdami draugų atliekamas raiškos užduotis norėtų patys įsitraukti į veiklą. Visuomet judu pamokų metu, nes mokiniai žino, kad yra stebimi kaip dirba. Jei klasėje pakeltas balso tonas, mokiniai susierzina, pradeda taip pat garsiai kalbėti, nutrūksta dėmesys.

Sėkmės įsivertinimas. Šie klasės valdymo metodai suveikia todėl, kad mokiniai nuolat kontroliuojami, stengiamasi išlaikyti draugiška darbinė nuotaika ir mokiniai įtraukiami į aktyvią veiklą. Mokiniai žino, ką turi nupiešti, kam bus skirta (paroda per sporto šventę). Labai svarbu, kad palaikoma draugiška darbinė nuotaika, kontroliuojama nemotyvuotų, triukšmaujančių mokinių veikla, neišderinant visos klasės darbo.

Pastebėjau, kad mokinių motyvaciją skatina parinktos tinkamo sudėtingumo užduotys, sudaromos galimybės pasirinkti užduotį iš kelių variantų (pavyzdžiui, pasiūlytos kelios temos, kelios technikos, raiškos būdai ir pan.). Verta suderinti veiklą laiką pamokoje, kad mokiniai nuolat būtų užimti. Reikia nepamiršti parašyti mokinių tėvams gerus atsiliepimus, pagirti, pastebėti gerus mokinio rezultatus kitose srityse, popamokinėje veikloje.

5 pav. Kelios aštuntokų suskurtos taurės

6. TINKAMA PARINKTA RAIŠKOS TECHNIKA

Audronė Jusienė

Prienų rajon Jiezo gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. 9 klasės mokiniai nenoriai įsitraukia į ugdymo procesą, todėl norint valdyti pamoką ir užkrėsti juos darbine nuotaika, taikau šiuos klasės valdymo principus: *draugiškas kontaktas pamokos pradžioje, išpūdžių pasidalijimas*. Labai svarbu *pamokos planavimas ir nuoseklus taisyklių laikymasis*. Kaip ir aštuntoje klasėje reikalingas pastovus judėjimas klasėje,

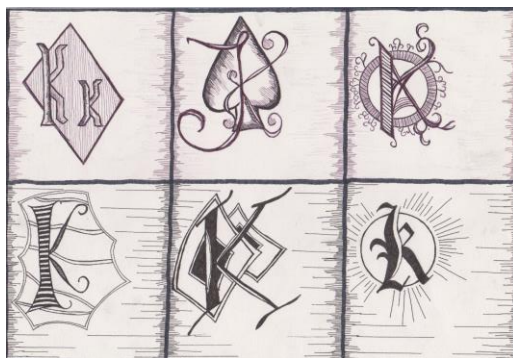
prieinant prie nedrausmingų mokinių. Kadangi vyresnių klasių mokiniai nenoriai nešiojasi priemones, todėl daugiau užduočių atlieka grafikos technikomis (linija, dėmė, taškas). Klasėje visuomet yra tušo, flomasterių, plunksnų, kapsulinių rašiklių, tai užtikrina, kad mokiniai, net ir nepasiruošę pamokai, galės atlikti raiškos užduotį.

Aptariamos pamokos užduotis – raidžių įvairovė (6 pav.). Mokiniai grafikos raiškos priemonėmis turėjo sukurti 6 tos pačios raidės variantus. Jei tema patinka, tai mokiniai aktyviai įsijungia į užduoties atlikimą, pristatymą. Mokiniai pildo įsivertinimo lapus, kas taip pat skatina kūrybiškumą, pamokos kokybę.

Strategijos pasirinkimo tikslas. 1 g klasėje mokosi 25 mokiniai. Klasė aktyvi. 5 mokiniai į gimnaziją ateina iš globos namų. Šie mokiniai praleidžia daug pamokų, todėl jų drausmė, lankomumas ir priemonių neturėjimas fiksuojamas drausminimo lapuose. Klasės drausminimui labai padeda auklėtojo dėmesys. Šiai klasei, dailės pamokos vyksta penktadieniais, septintą pamoką, todėl mokiniai dažnai praleidžia pamokas.

Sėkmės įsivertinimas. Pastovus taisyklių laikymasis, nenuolaidžiavimas, gerina pamokos valdymo kokybę. Padedant (kontroliuojant) klasės auklėtojui sumažėjo bėgimas iš pamokų. Palaikyti drausmę pamokoje ir įtraukti mokinį į ugdymo procesą padeda drausminimo lapai.

Taikytos strategijos suveikė todėl, kad buvo laikomasi tam tikrų taisyklių. Sustiprinta lankomumo priežiūra, draugiškas kontaktas prieš pamokas, po pamokos ir pamokų metu. Darbai atrenkami parodomis, konkursams – sudaroma galimybė visiems dalyvauti pagal nuopelnus.

6 pav. Raidžių įvairovė

7. MOKYTIS SKATINANTI APLINKA IR TAISYKLĖS

Rasa Klingaitė

Kauno Juozo Grušo meno gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Grafikos kabineto aplinkos mokytis skatinančiomis priemonėmis turinimas (7, 8 pav.), elgesio kabinete taisyklių (10 pav.) kūrimas. Mokinių darbų eksponavimas mažojoje galerijoje „Linija“ (9 pav.). Strategijos taikytos 5-8 ir gimnazijos 1-4 klasių pamokose.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Mokymosi aplinka, mano nuomone, turi būti užpildyta meno (profesionalaus ir „mokyklinio“) kūriniais, kurie ugdo kūrybiškumą. Aiškios taisyklės būtinos, nustatant elgesio „rėmus“.

Sėkmės įsivertinimas. Klasėje eksponuojami meno kūriniai gali būti naudojami kaip idėjų generavimo ar informacijos šaltinis, taisyklių laikymasis padeda ir man, ir mokiniams valdyti įvairias situacijas, kylančias pamokose. Kūrinių eksponavimas mažojoje galerijoje kelia motyvaciją, skatina kuo geriau atlikti užduotis. Manau, kad ši strategija tinkama/būtina dailės pamokose. Ketinu patobulinti (konkretizuoti ir sutrumpinti) grafikos kabineto taisykles, dažniau rengti autorines ir/ar kelių autorių kūrybos parodas galerijoje.

7 pav. Grafikos kabinete ant visų spintų laikomi stebėjimo ir vaizdavimo objektai sudaro natūralius natūrmortus.

8 pav. Nematyti įrengimai, grafikos ir kitokių menų kūriniai, „Apmąstymų“ stalelis po plasnojančiu angelu domina ir skatina visa tai išbandyti pačiam.

9 pav. Mažoji grafikos galerija „Linija“ prie grafikos kabineto ir retrospektyvinė ilgamečio (nuo 1996 m.) kasmetinio dailės projekto „Dovana mokyklai“ paroda – standai I aukšto fojė, kur mokinių kūrybą gali apžiūrėti mokyklos bendruomenė ir svečiai.

TINKAMO ELGESIO, SAUGAUS DARBO IR HIGIENOS TAISYKLĖS GRAFIKOS KABINETE

1. Būkite punktualūs.
2. Nesigrumkite prie durų, skubėdami į pamoką.
3. Pertraukų metu privalote išeiti iš patalpos. Kabinetas užrakinamas ir vėdinamas.
4. Draudžiama būti grafikos kabinete su striukėmis ir paltais. Palikite juos rūbinėje.
5. Nevalgykite grafikos kabinete. Čia ne valgykla.
6. Mobiliais telefonais naudokitės tik ieškodami informacijos, reikalingos užduočiai atlikti ar fiksuodami procesą ir tik mokytojui leidus.
7. Būkite drausmingi, dėmesingi, atsargūs, netriukšmaukite, tiksliai vykdykite mokytojo nurodymus.
8. Užduotis atlikite susikaupę, neskubėkite, taisyklingai, taupiai ir pagal paskirtį naudokitės medžiagomis bei įrankiais:
 - Pradėdami darbą nuo stalų nuimkite visus nereikalingus daiktus. Darbo vieta turi būti tvarkinga.
 - Dažus, kljus, tušą, grafitą ir aštirus, smailius daiktus (žirkles, rėžtukus, peiliukus, ylas, plunksnas) naudokite tik pagal paskirtį ir tik mokytojui leidus.
 - Baigę darbą įrankius padėkite į jiems skirtas vietas. Aštirus įrankius sudėkite taip, kad asmenys nesužeistų atsitiktinai prie jų prisilietus.
 - Grafikos spaudimo staklės naudojamos tik mokytojui prižiūrint!
 - Be mokytojo leidimo nelieskite elektros jungiklių ir kitų prietaisų.
9. Palaikykite švarą ir tvarką darbo vietoje ir visame kabinete. Šiukšliadėžės jums padės.
10. Nepamirškite po darbo nusiplauti rankų!
11. Įvykus nelaimingam atsitikimui, padėkite suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiam (pagal galimybes ir pirminį įvertinimą).
12. Gaisro, terorizmo, stichinės nelaimės atveju skubiai evakuokitės koridoriuje kabančiame evakuacijos plane nurodytomis kryptimis.

Už šių taisyklių pažeidimus moksleiviui gali būti paskirta drausminė priemonė (pastaba, individualus pokalbis, tėvų informavimas apie netinkamą elgesį, papeikimas, svarstymas pedagogų taryboje).

TAISYKLIŲ NEŽINOJIMAS NUO PASEKMIŲ NEAPSAUGO!

10 pav. Elgesio taisyklių kabinete pavyzdys

8. KŪRINIO PRISTATYMO VERTINIMO IR ĮSIVERTINIMO LENTELĖS

Rasa Klingaitė

Kauno Juozo Grušo meno gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Kūrinio pristatymo, vertinimo/įsivertinimo lentelės 5-8 ir I-IV gimnazijos klasėse.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Mūsų gimnazijoje mokinių pasiekimų vertinimas vykdomas pagal „Kauno Juozo Grušo meno gimnazijos individualiąją Meninio (dailės ir technologijų) ugdymo programą“ ir „Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos aprašą“, kuriame patvirtintos visos mokyklos mokiniams vieningos vertinimo / įsivertinimo lentelės.

Sėkmės įsivertinimas. Vertinimo ir įsivertinimo lentelės bei sudaryti pagal užduotis-temas klausimynai sėkmingai naudojami pamokose, edukacinėse veiklose. Pagal lentelę/klausimyną mokiniams paprasčiau analizuoti – vertinti/įsivertinti savo ar kitų kūrinius. Norint konkretizuoti vertinimą/įsivertinimą, kai kurioms temoms tenka kurti jas atitinkančias, individualizuotas lenteles.

Eil. Nr.	Klausimas	Paaiškinimai
1.	Kūrinio autorius (-iai)	
2.	Koks kūrinio pavadinimas?	
3.	Koks tai kūrinys?	Meno rūšis, šaka, žanras, kryptis...
4.	Kokias funkcijas atliks?	Dovana, suvenyras, interjero dalis...
5.	Kokie kūrinio matmenys?	
6.1	Kokias medžiagas, technikas, įrangą naudojote?	
6.2	Kiek reikėjo medžiagų?	
6.3	Kokias darbo priemones naudojote?	Pieštukas, trintukas....
7.1	Kokia kūrinio kompozicija, konstrukcija?	
7.2	Kiek dalių sudaro gaminį?	
7.3	Kaip jos sujungtos tarpusavyje?	
7.4	Kokios yra jų formų savybės?	Kampuotos, plokščios, aptakios, trimatės...
8.	Kokios kūrinio meninės raiškos priemonės?	Spalva, tonas, forma, dėmė, linija....
9.	Kokie buvo kūrybinio darbo etapai?	Nuo idėjos iki pristatymo.
10.	Palyginkite jūsų sukurtą eskizą, projektą ir baigtą kūrinį.	Ar viską išėjo sukurti pagal eskizą? Ar labai kūrinys skiriasi nuo projekto? Išvardinkite, kas atitinka ir kas skiriasi ir kodėl? Ar tai turi reikšmės kūrinio meniniam sprendimui?
11.1	Kurią kūrybinio projekto dalį jums geriausiai sekėsi atlikti? Kodėl?	
11.2	Kas sekėsi sunkiau? Kodėl?	
12.	Ką kitą kartą atlikdamas panašaus pobūdžio užduotį darytum kitaip? Kodėl?	
13.	Kaip jūs vertinate savo darbą?	Atkreipkite dėmesį: Ar viską laiku atlikote, ar savarankiškai dirbote, ar turėjote visas darbui reikalingas priemones, ar saugiai ir taupiai jas naudojote, ar nuosekliai dirbote, ar tikslingai pasirinkote meninės raiškos priemones, ar jos dera tarpusavyje, ar įdomiai ir išsamiai pristatėte savo darbą.

11 pav. Kūrinio pristatymo, vertinimo lentelės pavyzdys

Siekiant, kad mokiniai pamokose dirbtų aktyviai, jie turi žinoti, ką, kodėl ir kaip reikia veikti. Tam padeda kūrinio vertinimo ir įsivertinimo lentelė (12 pav.), pasufleruojanti kokio kūrybinio rezultato tikisi mokytojas.

Užduotis	Originali kūrinio idėja (temos originalus išplėtojimas)	Eskizai (ieškojimų įvairovė)	Darbo nuoseklumas, užbaigtumas, pastangos dirbti savarankiškai ir kūrybiškai	Tikslingas, išradingas priemonių ir medžiagų, technikų naudojimas	Kūrinio kompozicija, konstrukcija	Kūrinio meninės raiškos priemonių (kompozicija, spalva, forma, linija, dėmė...) valdymas	Išsamus originalus kūrinio (projekto) pristatymas (meno terminų vartojimas, išsamus darbo esmės atskleidimas)	Pasiruošimas pamokoms, priemonių turėjimas, darbo vietos sutvarkymas	Bendras
1.									
2.									
3.									
Trūkumai, klaidos									
Kas labiausiai pavyko									

12 pav. Kūrinio vertinimo ir įsivertinimo lentelės pavyzdys

Mūsų mokykloje mokiniai jau nuo 5 klasės mokosi išsamiai ir taisyklingai pristatyti savo kūrybinius darbus. Tam naudojamos iš anksto parengta kūrybinio darbo aprašymo forma (13 pav.)

<p>KŪRYBINIO DARBO APRAŠAS</p> <p>Kūrinio autorius: Kūrinio pavadinimas: Sukūrimo data: Dailės šaka, technika ir medžiagos: Kūrinio žanras, stilius: Vaizdavimo būdas: Kūrinio kompozicija: Kūrinio nuotaika: Kūrinio idėja: Kuo remtasi kuriant, iš ko mokytasi: Įsivertinimas:</p> <p>Mokinio parašas: Mokytojo vardas, pavardė: Data:</p>	<p>Kūrinio nuotrauka ar eskizas</p>
---	-------------------------------------

13 pav. Kūrybinio darbo aprašo plano pavyzdys

9. PASISKIRSTYMAS VAIDMENIMIS

Rasa Klingaitė

Kauno Juozo Grušo meno gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Menas mūsų aplinkoje. Meno kūrėjai ir vartotojai – mokiniai turėjo nuspręsti, kokį vaidmenį – iš kūrėjų ar vartotojų rato – jie renkasi.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Šeštokai mėgsta žaisti, o toks pasiskirstymas meno pasaulio vaidmenimis (menininkai, galeristai, reklamos kūrėjai, pirkėjai, parodų lankytojai ir pan.) leidžia kiekvienam patirti šio pasaulio ypatumus.

Sėkmės įsivertinimas. Mokiniai labai noriai pasiskirstė vaidmenimis, įsijautę kūrė „meno rinką“, kurioje visi nepriklausomai nuo meninių gabumų tapo lygiaverčiais nariais. Strategiją taikiau tik paskutinėse mokslo metų pamokose, bet mokiniai pareiškė norą tai pratęsti kitais metais. Manau, kad strategija pilnai pasiteisino, ketinu ir toliau ją naudoti, nes tokiu būdu vystomos verslumo kompetencijos, būtinos kūrybinių industrijų mokymui, kurios mūsų gimnazijoje laikomos prioritetu. Korekcijas tenka numatyti kūrybinio/žaidybinio proceso eigoje.

10. PRISTATYMŲ STEBĖJIMO IR VERTINIMO LAPAI

Mindaugas Pridotkas

Kauno mokykla-darželis “Šviesa”

Taikyta klasės valdymo strategija. 4 klasėje pamokos apie fotografiją metu mokiniai fotografavo objektus pagal žanrus ir, panaudodami nuotraukas, kūrė pristatymo pateiktį. Kitoje pamokoje kiekvienas mokinys klasei rodė savo sukurtą pateiktį ir trumpai ją pristatė. Kiti klasės mokiniai turėjo paruoštus *pristatymų stebėjimo ir vertinimo lapus*, kuriuose, pagal nurodytus kriterijus vertino klasės draugų pristatymus.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Atliekant tokią pamokos užduotį prieš metus su kita 4 klase pristatymų stebėjimo ir vertinimo lapai nebuvo naudojami. Mokiniai tik stebėjo pristatymus ir pamokos pabaigoje reflektiviai aptarėme rezultatus. Jau po dviejų pristatymų labai smarkai sumažėjo stebinčiųjų dėmesys, prasidėjo pašalinės kalbos ir užsiėmimai, sunku buvo girdėti pristatančiuosius.

Sėkmės įsivertinimas. Naudojant pristatymų stebėjimo ir vertinimo lapus mokiniai išlaikė dėmesį išklausydami visus pristatančiuosius. Strategija suveikė, nes kiekvienas turėjo konkrečią užduotį ką turi padaryti pristatymų stebėjimo ir vertinimo lape, tai padėjo sukcentruoti dėmesį. Pristatymų stebėjimo ir vertinimo lapų pildymas buvo vienas iš pamokos uždavinių. Svarbu diskutuoti su mokiniais kokie pristatymų stebėjimo ir vertinimo lapuose turėtų būti kriterijai ir juos naudoti.

11. ELGESIO TAISYKLĖS DAILĖS PAMOKOSE

Mindaugas Pridotkas

Kauno mokykla-darželis „Šviesa“

Taikyta klasės valdymo strategija. Su mokiniais aptartos ir pagal jų pasiūlymus sudarytos elgesio dailės pamokoje taisyklės (14 pav.).

Strategijos pasirinkimo tikslas. Dirbant su 4 klasės mokiniais pastebėjau, kad jiems trūksta motyvacijos priemonių ir darbo aplinkos susitvarkymui pamokos pabaigoje; pamokos metu vyrauja ganėtinai didelis triukšmas.

Sėkmės įsivertinimas. Su ketvirtokai aptarėme, kokios problemas pamokoje išvelgia jie ir mokytojas. Kiekvienas mokinytis turėjo galimybę dalyvauti siūlant pamokos taisykles, jų laikymosi bei nesilaikymo aplinkybes. Mokiniai stengėsi laikytis taisyklių ir primindavo bei paragindavo mažiau motyvuotus, bet po keleto pamokų motyvacija laikytis taisyklių ėmė mažėti. Svarbu, kad mokiniai pasiūlytų paskatinimą ar pagyrimo formą (apdovanojimą) už taisyklių laikymąsi tam tikrą laiką. Taisyklės būtų matomos vizualiai dailės pamokos metu. Taisyklių neturi būti daug, jos formuluojamos per pozityvą, t.y., nurodant, kaip reikia elgtis, aiški ir paprasta kalba.

<p>Per dailės pamoką aktyviai dirbsiu. Visada turėsiu dailės priemones. Kalbėsiu tam skirtu metu. Padėsiu mokytojui. Po pamokos susitvarkysiu darbo vietą.</p>
--

14 pav. 4 klasės mokinių dailės pamokos elgesio taisyklės

12. INDIVIDUALŪS POKALBIAI

Mindaugas Pridotkas

Kauno mokykla-darželis „Šviesa“

Taikyta klasės valdymo strategija. Individualūs pokalbiai su probleminio elgesio pamokoje mokiniais, susitarimai.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Mano mokomoje 4 klasėje yra 6 probleminio elgesio mokiniai, reikalaujantys ypatingo ir nuolatinio mokytojo dėmesio pamokoje

Sėkmės įsivertinimas. Individualiam pokalbiui su kiekvienu iš probleminio elgesio mokinių pasirinkau ramią, neutralią aplinką. Kalbėjomės apie prasto elgesio priežastis, klausiau, kokia pamoka turi būti, kad jie elgtųsi geriau. Trėmėms, ką jie turėtų padaryti, kad kiti klasės mokiniai galėtų ramiai mokytis. Penki iš jų kurį laiką susitarimų laikėsi – stengėsi pagal galimybes atlikti pamokos užduotis, netrukdyti kitiems, buvo tylėsniai. Po poros pamokų pastangos susikaupti pradėjo pastebimai

mažėti. Tuomet buvo vykdomi *pakartotini trumpi individualūs pokalbiai, kurių metų labai pozityviai įvertintos mokinio pastangos ir prisimenama susitarimai*. Mokiniai gavo asmeniškai daug dėmesio ne pamokų metu, tad pamokose nejautė didelio stygiaus. Svarbu aiškus susitarimas, ko gali tikėtis laikydamasis susitarimo.

13. PASISAKYMŲ VERTINIMO LAPAI

Jurgita Sprindžiūnienė

Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokyklos Naujosios Vilnios filialas

Taikyta klasės valdymo strategija. Pateikčių (pasisakymų) vertinimo lapas – tai iš anksto paruošta forma, kurią pildo mokiniai, klausydamiesi savo bendramokslų pasisakymų ar užduočių pristatymų. Strategija buvo išbandyta 1B, 3A, 3B klasėse.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Pastebėjau, kad yra kelios klasės, kuriose susiduriama su ta pačia problema – nedėmesingumas, kitų negirdėjimas. Ši užduotis sudrausmina, priverčia sekti kitų mokinių pasisakymus ir mokytojo pastabas.

Vertinimo lapų pildymo strategija padeda geriau įsidėmėti informaciją, glaustai ją sukonspektuoti, užpildant klausimų skiltis. Vaikai vakarinėse pamokose paprastai labiau atsipalaidavę ir išsiblaškę, ir šios užduotys padeda sutelkti dėmesį. Susitarėme, kad prelegentai pagal klausytojų pageidavimą darys pauzes, leis visiems pasižymėti norimus faktus.

Sėkmės įsivertinimas. Pradėjus naudoti pamokose vertinimo lapus pastebėjau, kad iš karto padidėjo mokinių suinteresuotumas, jie patys kontroliavo pasisakymų eigą, prašė pakartoti kai kuriuos teiginius. Visi buvo įsitraukę į procesą. Patikrinus jų užfiksuotas klausimų skiltis, temų suvokimo lygis atrodo geras.

Strategija suveikė, nes padidėjo atsakomybė – kiekvienas tapo iš karto kelių vaidmenų atlikėju. Reikėjo sutelkti dėmesį, o tada jau atsirado ir susidomėjimas pristatomu turiniu. Ne visai pavyko pasiekti vertinimo objektyvumo – beveik visi mokiniai vieni kitų pasisakymus vertino maksimaliais balais 9–10, nors buvo nurodyti vertinimo kriterijai. Bet tai iš dalies suprantama, nes vaikams kitų pristatomos temos yra nežinomos.

Dar kartą specialiai atkreipčiau dėmesį į vertinimo kriterijus, prašyčiau pakomentuoti vertinimus. Taip pat turbūt reikėtų atskirai fiksuoti ir mokytojo pastabas po kiekvieno pasisakymo, kad būtų ištaisytas ar papildytas užfiksuotas lentelės skiltyse turinys ir lentelės būtų galima naudoti, kaip konspektus. Žemiau pateikiu kelių mokinių užpildytus pasisakymų vertinimo lapus (15, 16, 17 pav.).

XX a. dailės stilių pristatymų vertinimo lapas

Pristatymus stebėjo ir vertino 3 kl. Paulius Rybakartė 2017 m.

Eil. Nr.	Mokinio vardas, pristatomas stilius ar dailininkas	Kuo ypatingas stilius, kas labiausiai sudomino	Žymiausi vardai (jei spėjote įsidėmėti)	Svarbiausios išraiškos priemonės (spalvos, linijos, formos ir kt.)	Pristatymo vertinimas (taškus formulavimas, informatyvumas, iliustracijų ir teksto atitikimas)
1	1. <u>Adele Ana</u> pop-art	Simfoninio iš modernistais	T. Weidmann, R. Luokana, V. Endler, A. W...	ryškūs kelerka spalvų kompozicija	9 balai suteiktas taško informaciją
2		klasikinė, žaidimo išraiškos	K. O. Lohbergas, D. Džonsas, K. Dichtenstein	šviesios spalvos, išraiškos	
3		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
4	2. <u>Alicija</u> izmodernas Dali	augimo išraiškos	Salvadoras Dali		8
5		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
6		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
7	3. <u>Elėbista</u> Abstraktinis ekspresionizmas	Vairduojama laimėjimo išraiškos	H. Haftman, A. Gorkis	abstraktinės spalvos, linijos	8
8		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
9		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
10	5. <u>Baudis atraktyvi</u> klasikinė, žaidimo išraiškos	klasikinė, žaidimo išraiškos	J. Pollock, W. de Kooning	šviesios spalvos, išraiškos	8
11		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
12		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
13	6. <u>Newman</u> H. Roth, Kline, M. Tobey, J. Dubuffe, J. L. Krasner, M. Rothko	klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	8
14		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	
15		klasikinė, žaidimo išraiškos		šviesios spalvos, išraiškos	

15 pav. 1 pasisakymų fiksavimo lapo pavyzdys

XX a. dailės stilių pristatymų vertinimo lapas

Pristatymus stebėjo ir vertino 3B kl. Eglė Jurkavičiūtė 2017 m.

Eil. Nr.	Mokinio vardas, pristatomas stilius ar dailininkas	Kuo ypatingas stilius, kas labiausiai sudomino	Žymiausi vardai (jei spėjote įsidėmėti)	Svarbiausios išraiškos priemonės (spalvos, linijos, formos ir kt.)	Pristatymo vertinimas (taškus formalavimas, informatyvumas, iliustracijų ir teksto atitikimas)
1	Sejija Baltušytė, minimalizmas	kuo ypatingas stilius kuo ypatingas stilius	Carl Andre Robert Rauschenberg Donald Judd	nuostabi spalvos, geometrinės formos, tamsios spalvos	10
2	Karėja Gabuniauskaitė, ekspresionizmas	kuo ypatingas stilius - sukurti vidinius pasaulius, prisidėti prie tironizmo	Jones Smithas Erikas Hebelis F. Markas	emocijų reiškinys, jaudulys, tamsios spalvos	
3			Augustas Markas, Emilis, Nolė	miesto tematika, nerealaus pasaulio atvaizdai	10
4	Giedrė Noverytė, fovizmas	havemonijos arozio, estetinės kūrybos, žmogaus atsigauti.	A. Modigliani A. Deranas M. Vlaminckas	intencijos, nenatūralios spalvos, kovi sąrašius	10
6			Kaulis Dufi	spalvos, ornamentiniai išraiškai	
7	Alicija Selvadolas Dali	aukštesnės lygmenies sąmonės, žmogaus sąmonės, žmogaus	Salvador Dali "Surrealizmas - tai ai"	vaizdavo fantazijas, elementus, kvadrato, kvadrato, kvadrato	8
8		veidmenys, kaip priedankumo		kvadrato, kvadrato, kvadrato	
9		ženklų, įspūdių dailininkai		kvadrato, kvadrato, kvadrato	
10	Elzbieta Kostaitis, ekspresionizmas	niūniškesnės lygmenies sąmonės, žmogaus sąmonės, žmogaus	Jackson Pollock Rothko	dramatiškos spalvos, laisva	
11		tas, neobjektinis kartinis, racionali mau, aiškiai	Newman Stil, Henri Matisse	taupytas, didelio formato dailės	8
12		aukštesnės lygmenies sąmonės, žmogaus sąmonės, žmogaus	Lee Krasner	vaizdavo paviršius, tamsios spalvos	
13		šiai planuodavo kūrinis.	Rothko Mark Tomas Mark Hofmanas	karba, aiškiai vidines siužetines temas abstrakcija.	
14					

17 pav. 3 pasisakymų fiksavimo lapo pavyzdys

14. DARBINGO KLIMATO KŪRIMAS IR DĖMESIO PALAIKYMAS

Auksė Žukaitė

Juodšilių Šilo gimnazija

Taikyta klasės valdymo strategija. Darbingo klimato sukūrimas ir dėmesio palaikymas 1 klasės dailė ir technologijų pamokose.

Strategijos pasirinkimo tikslas. Strategija pasirinkta dėl to, kad pirmos klasės mokiniai dar nemoka elgtis pamokoje, neįvaldę darbo taisyklių. Daugumai vaikų reikia ypač didelio mokytojo dėmesio.

Sėkmės įšivertinimas. Darbingo klimato sukūrimas ir dėmesio palaikymas suveikė kaip mokiniai buvo nuolat darbingi ir neturėjo laisvo laiko pasišnekėti – nuosekliai suplanavau veiklas, paaiškinau, ką darysime prieš kiekvieną etapą. Pirmokai tiesiog nebeturėjo laisvo laiko pasišnekėti *Pamokose vyravo darbinga, draugiška, palaikanti, skatinanti atmosfera.*